

Narodziny i rozwój chrześcijaństwa

Materiał składa się z sekcji:

"Palestyna pod rzymskim panowaniem", "Jezus Chrystus", "Pierwsi chrześcijanie", "Prześladowania chrześcijan", "Podsumowanie".

Materiał zawiera:

6 ilustracji (fotografii, obrazów, rysunków), 3 ćwiczenia, w tym 3 interaktywne.

Narodziny i rozwój chrześcijaństwa

Komunia święta i męczeństwo św. Dionizego

Źródło: Henri Bellechose, 1416, tempera na desce, Luwr, tylko do użytku edukacyjnego.

Polecenie 1

Przedstaw główne zasady judaizmu.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 2

Określ zasięg terytorialny cesarstwa rzymskiego w I w. n.e.

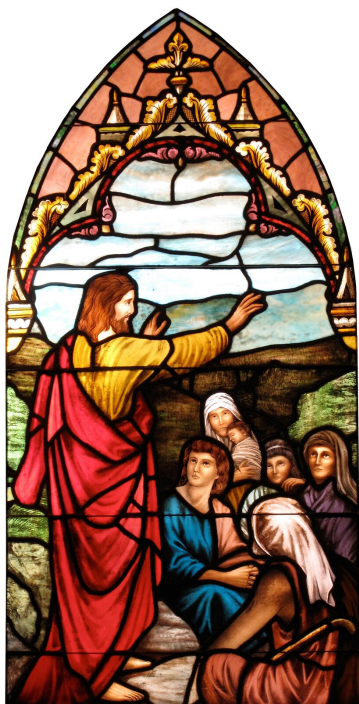
Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Palestyna pod rzymskim panowaniem

Pod koniec I w. p.n.e. Palestyna znajdowała się pod rzymskim panowaniem. Zamieszkujący ją Żydzi szukali nadziei na odmianę losu w odnowieniu swojej wiary. W religii żydowskiej zaszły duże zmiany: zaczęły powstawać dziesiątki ugrupowań, odłamów. Tylko niektóre z nich uzyskały oficjalny status grup religijnych w obrębie judaizmu, jak np. [faryzeusze](#) uznający jedynie prawo pisane zawarte w Biblii.

Rzymianie konsekwentnie prześladowali większość ugrupowań. Traktowali wystąpienia ich przywódców jako akty agitacji politycznej, mające na celu podburzanie miejscowej ludności do powstania przeciwko władzy.

Jezus Chrystus

Witraż przedstawiający nauczanie Jezusa. Pierwszymi uczniami Jezusa było dwunastu apostołów

Źródło: Cadetgray, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Około **30 r. n.e.** zaczął nauczać **Jezus z Nazaretu**. Według tradycji urodził się w Betlejem niedaleko Jerozolimy, w krainie zwanej Judeą. Dzieciństwo i czas dorastania spędził w niewielkiej wiosce o nazwie Nazaret, w Galilei na północy Izraela. Choć Jezus Chrystus jest postacią historyczną, trudno rozstrzygnąć, w jakiej mierze opowieści, które zachowały się na jego temat w Ewangeliach i w najstarszej literaturze chrześcijańskiej, odzwierciedlają rzeczywisty przebieg wydarzeń. Chrześcijanie wierzą, że Jezus był Synem Bożym i Mesjaszem zapowiadany przez proroków [Starego Testamentu](#).

Poglądy Jezusa były pod wieloma względami rewolucyjne. Nawoływał on

ludzi do wzajemnej bezwarunkowej miłości, głosząc zarazem miłość wszechmocnego Boga do człowieka. Był bezwzględnie przekonany o otwartej dla wszystkich drodze wybawienia po śmierci w królestwie, które 'nie było z tego świata'. W ten sposób pokazał w nowej

perspektywie przesłanie Starego Testamentu i zawartą w nim koncepcję narodu wybranego, obietnicę doczesnej ziemi obiecanej i przyjścia zbawiciela, który miał odbudować królestwo Izraela. Jezus zebrał wokół siebie sporą grupę zwolenników. Jego nauki zaczęły zyskiwać na popularności wśród Żydów w rządzonej przez Rzymian Syro-Palestynie. Przez swoich uczniów był uznawany za **Mesjasza**, czyli w języku greckim – **Chrystusa**.

Jezus zginął męczeńską śmiercią, ukrzyżowany z rozkazu prefekta Judei Poncjusza Piłata.

Pierwsi chrześcijanie

Święty Paweł z Tarsu

Źródło: Bartolomeo Montagna, 1482, Muzeum Poldi Pezzoli, domena publiczna.

Pierwsi **chrześcijanie**, czyli wyznawcy nauki Jezusa, byli Żydami, a ich wspólnota liczyła zapewne jedynie sto kilkadziesiąt osób (początkowo, bo po kazaniu Piotra po wyjściu z Wieczernika, nawróciło się około 3 tysiące ludzi. Więc wczesna wspólnota liczyła już minimum parę tysięcy ludzi.). Jej ośrodkiem była **Jerozolima**, a przywódcami krewni i najbliżsi uczniowie Chrystusa: Piotr, Jakub i Jan, którzy wywodzili się z grona dwunastu **apostołów**. Świętą księgą chrześcijan była **Biblia**. Początkowo wydawało się, że chrześcijaństwo to jedno z licznych ugrupowań żydowskich, które głosiły przybycie mesjasza i bliski koniec świata, czyli **apokalipsę**. Tradycyjni Żydzi byli jednak coraz bardziej niechętni Jezusowi. Po pierwsze dlatego, że według

nich nie mógł być mesjaszem: był przecież tylko ubogim Galilejczykiem (nawet nie Judejczykiem). Po drugie – dla Żydów twierdzenie chrześcijan, że Jezus jest Synem Bożym, a jego ojcem jest Bóg Żydów, Jahwe, było bluźnierstwem.

Przełomem okazało się nawrócenie na chrześcijaństwo **Pawła z Tarsu**, który wcześniej prześladował wyznawców Jezusa. Doznał on niezwykłego objawienia. Uwierzył, że ukrzyżowany Jezus, mimo poniżającej śmierci i skromnego pochodzenia, był prawdziwym mesjaszem. Nawrócenie Pawła miało ogromny wpływ na losy rodzącego się chrześcijaństwa. Paweł był lepiej wykształcony od członków pierwotnej gminy. Zdecydował się skierować chrześcijańskie nauczanie także do pogan, mieszkańców Azji Mniejszej

i Grecji. Założył wiele nowych wspólnot chrześcijańskich, w dużej części złożonych z nawróconych **pogan**.

Ewangeliści (Mateusz, Marek, Łukasz, Jan), Grandes Heures d'Anne de Bretagne

Źródło: Jean Bourdichon, 1503, Bibliothèque nationale de France, domena publiczna.

Ciekawostka

W 1986 roku na dnie Jeziora Tyberiadzkiego znaleziono dobrze zachowaną łódź rybacką, pochodzącą z okresu między I w. p.n.e. a połową I w. n.e. Wykazywała ślady licznych napraw, co świadczy o tym, że była używana przez kilka dziesięcioleci, a może nawet przez sto lat. Jest więc bardzo prawdopodobne, że pływała na jeziorze w czasie, kiedy nad jego brzegami pojawiał się Jezus Chrystus. Warto zauważyć, że kilku uczniów Chrystusa było rybakami, a w Ewangeliach znajdujemy aż 50 wzmianek o łodziach rybackich.

Znak ryby budził różne skojarzenia. Uczniami Chrystusa byli rybacy także w sensie metaforycznym: apostołowie mieli 'łowić' ludzi, czyli nawracać ich na swoją wiarę. Poza tym greckie słowo *ichthys* (ryba) stanowiło skrót imienia Jezusa Chrystusa. Zawierało pierwsze litery słów składających się na krótką formułę: 'Jezus Chrystus, Syn Boży, Zbawiciel'.

Chrześcijańskie epitafium w języku greckim i łacińskim z początku III w. n.e.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 3

Wskaż na powyższej ilustracji chrześcijańskie symbole.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 1

Wśród poniższych zdań zaznacz zdania prawdziwe.

- ☐ Jezus głosił bliski koniec świata, czyli apokalipsę.
- ☐ Paweł z Tarsu kierował swoje nauczanie do pogan.
- ☐ Pierwszymi uczniami Jezusa byli apostołowie.
- ☐ Jezus urodził się w Nazarecie.
- ☐ Jezusa skazał na śmierć prefekt Poncjusz Piłat.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

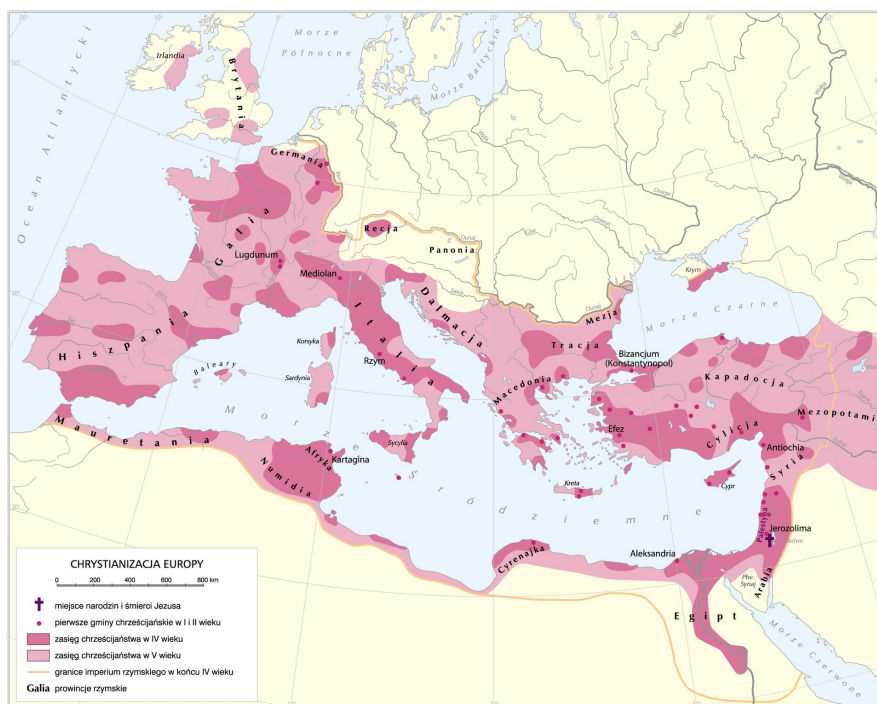
Prześladowania chrześcijan

W I-II w. n.e. chrześcijaństwo zdobywało nowych wyznawców. Początkowo najszybciej rozwijało się na Wschodzie, w najbliższym mu kulturowo i językowo środowisku. W I w. n.e. faktyczną stolicą chrześcijaństwa była **Jerozolima**, miejsce śmierci Jezusa oraz działalności apostołów. W II i III w. n.e. doszło do ukształtowania się kilku wielkich ośrodków chrześcijaństwa, z **Rzymem**, **Antiochią** w Syrii i **Aleksandrią** w Egipcie na czele. Chrześcijaństwo szybko dotarło również do śródziemnomorskich **metropolii**, m.in. do Efezu czy Kartaginy.

Polecenie 4

Wypisz wnioski, które na temat rozwoju chrześcijaństwa można wysnuć, analizując poniższą mapę. Podaj, jakie rządziły nim mechanizmy.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Chrystianizacja Europy

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

Początkowo Grecy i Rzymianie nie umieli odróżniać wyznawców Chrystusa od wyznawców judaizmu. Zachowywali do nich typowe antyżydowskie uprzedzenia. Od mniej więcej końca I w. n.e. zaczęli sobie jednak zdawać sprawę, że chodzi o dwa różne wyznania. Było to o tyle istotne, że judaizm stanowił uznaną w prawie rzymskim religię, która cieszyła się pewnymi przywilejami. Prawo gwarantowało zarówno poszanowanie tradycji Żydów, jak i narzucało im pewne obowiązki.

Popiersie Konstantyna Wielkiego

Źródło: Wikimedia Commons, Jean Christophe BENOIST,
licencja: CC BY 2.5.

W cesarstwie rzymskim chrześcijanie często spotykali się z przejawami niechęci, wrogości albo wręcz z **represjami**, najpierw ze strony Żydów, a potem pogan. Miały one zwykle postać prześladowań, początkowo wzniecanych przez wrogi chrześcijanom tłum, ale nie przez władze. Wyjątek stanowiły prześladowania, których dopuszczał się cesarz Neron, obwiniający chrześcijan o pożar Rzymu w 64 r. n.e.

Do nasilenia **prześladowań** dochodziło jednak w trudnych dla cesarstwa czasach, podczas wojen i epidemii w II w. n.e. Śmierć za wiarę poniosło wówczas wielu męczenników. Aby w ciężkich chwilach zjednać bogów, władcy egzekwowali od wszystkich obywateli składanie ofiar ku czci rzymskich bogów i cesarza. W ten

sposób przymuszali chrześcijan do wyrzeczenia się swojej wiary. Część wiernych składała ofiary obcym sobie bogom, ale niektórzy po odbyciu pokuty wracali do swojej wiary.

Rzymska cywilizacja okazała się jednak dla chrześcijaństwa raczej szansą niż zagrożeniem.

Względny dobrobyt, rządy prawa i sprawna administracja zapobiegały wybuchom społecznym, a łatwość podróżowania i komunikacji pomagała chrześcijańskim misjom.

W **313 roku** cesarz Konstantyn Wielki wydał **edykt**, który zrównywał chrześcijaństwo z innymi religiami w państwie.

Podsumowanie

Ćwiczenie 2

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia związane z powstaniem i rozwojem chrześcijaństwa.

Wydanie edyktu przez cesarza Konstantyna Wielkiego.

Nasilenie represji wobec chrześcijan.

Nauczanie Jezusa.

Nauczania Pawła z Tarsu.

Narodziny Jezusa.

Męczeńska śmierć Jezusa.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Rozwiąż krzyżówkę.

1.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

4.

--	--	--	--	--	--	--	--

5.

--	--	--	--	--	--	--

1. Wyznawcy Jezusa.
2. Wydał go cesarz Konstantyn Wielki w 313 roku.
3. Miasto, w którym umarł Jezus.
4. Imię prefekta Judei, który skazał Jezusa na śmierć.
5. Greckie tłumaczenie słowa „Mesjasz”.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenia

Polecenie 5

Opisz sytuację Żydów w Palestynie w I w. n.e.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 6

Wyjaśnij, jak wyglądały narodziny chrześcijaństwa w Palestynie w I w. n.e.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 7

Przedstaw rozwój i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa w cesarstwie rzymskim.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 8

Podaj przyczyny prześladowania chrześcijan.

Źródło: Contetplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.